

ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В НІМЕЧЧИНІ

Консультацію підготувала: студентка групи БМП-41

Корінна Анастасія

Керівник: проф. Сердюк Н. А.

Сучасні умови, що склались в нашій країні у зв'язку з військовою агресією росії проти України, ввели населення країни у стан кризи. Що, в свою чергу, змусило людей приймати швидкі рішення та адаптуватись до нових умов. Хтось з українців мав змогу лишитись в країні, але переміститись на більш безпечну територію, а для когось кращим варіантом виявився переїзд закордон.

Важливо зазначити, що європейські країни прийняли до себе найбільшу кількість українців та, по можливості, створили комфортні умови для тимчасового перебування. Створення комфортних умов включало не лише допомогу від волонтерського руху і різних організацій або створення тимчасового житла, але і надання перспектив. Як, наприклад, можливості працевлаштування, навчання, перекваліфікація та легальне перебування в країні.

Деякі зі змін закріплені законодавчими нормами та актами, деякі ж – добровільні дії волонтерів. Варто зазначити, що деякі зміни у законодавстві інших країн стосуються саме українців і були прийняті у відповідь на повномасштабне вторгнення росії на територію України.

Хоч багато українців знайшли прихисток у країн-сусідів, але з не сусідніх європейських країн Німеччина прийняла найбільшу кількість людей.

Завданнями цієї роботи є:

- Проаналізувати зміни до законодавства або нововведення, які були прийнято державними органами Німеччини щодо забезпечення українців;
- Проаналізувати правове становище українців в обраній країні (права, обов'язки, гарантії).

Відповідно до даних Управління Верховного комісара ООН по справах біженців (2022) до Німеччини прибули більше 250 тис. українців і з кожним днем кількість зростає. Без урахувань країн-сусідів України, Німеччина прийняла чи не найбільшу кількість українців у порівнянні з іншими країнами ЄС. Чим і обумовлений даний вибір країни для роботи.

1. Проаналізувати зміни до законодавства або нововведення, які були прийнято державними органами цієї країни щодо забезпечення українців:

Загалом, новим документом, що діє на всій території Європейського союзу є Рішення ради виконання Європейського Союзу від 4 березня 2022 року, щодо встановлення наявності масового припливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та зобов'язує запровадження тимчасового захисту. Передумовою для прийняття даного рішення стало широкомасштабне вторгнення 24.02.2022 року російських збройних сил в Україну з кількох місць з російської федерації, Білорусі та з невідконтрольних уряду районів України. Наслідком цього стало те, що значні території України зараз є зонами збройного конфлікту, з якого втекли або тікають тисячі людей. Це рішення зобов'язує забезпечити негайний і тимчасовий притулок в Союзі, а також алгоритм дій для полегшення розподілу відповідальності за людей, які втікають.

Відповідно до цього Рішення (2022) метою є запровадження тимчасового захисту для громадян України, які проживають в Україні, які були переміщені 24 лютого 2022 року або після цієї дати в результаті військового вторгнення російських збройних сил, яке розпочалося цієї дати. Крім того, це важливо зберегти єдність сімей і уникнути розбіжностей у статусах членів однієї сім'ї. Тому необхідно також запровадити тимчасовий захист для членів сімей тих осіб, де їх сім'ї вже перебували та проживали. У цьому контексті державам-членам слід заохочувати розглянути можливість

надання тимчасового захисту тим особам, які втекли з України незадовго до 24 лютого 2022 року через посилення напруженості або які опинилися на території Союзу (наприклад, у відпустку чи на роботі) безпосередньо перед цієї дати і які внаслідок збройного конфлікту не можуть повернутися в Україну.

Очікується, що введення тимчасового захисту також принесе користь державам-членам, оскільки права, які супроводжують тимчасовий захист, обмежують необхідність для переміщених осіб негайно звертатися за міжнародним захистом і, таким чином, ризик перевантаження їхніх систем притулку, оскільки вони зводять до мінімуму формальності через невідкладність ситуації. Крім того, громадяни України, як безвізові, мають право вільно пересуватися в межах Союзу після того, як вони були допущені на територію протягом 90 днів. На цій основі вони можуть обрати державу-член, у якій вони хочуть користуватися правами, пов'язаними з тимчасовим захистом, і приєднатися до своєї сім'ї та друзів у значних мережах діаспори, які зараз існують по всьому Союзу. На практиці це сприятиме збалансованості зусиль між державами-членами, тим самим зменшуючи тиск на національні системи прийому.

Це рішення повинно дозволити Союзу координувати та уважно стежити за спроможністю прийому в державах-членах, щоб вживати заходів та надавати додаткову підтримку, якщо це необхідно. Відповідно до Директиви 2001/55/ЕС, тривалість тимчасового захисту повинна становити початковий період в один рік. Якщо не припинено відповідно до положень пункту (b) статті 6(1) цієї Директиви, цей період має автоматично продовжуватися на шість місячних періодів максимум на один рік. Комісія триматиме ситуацію під постійним моніторингом та переглядом. У будь-який час вона може запропонувати Раді припинити тимчасовий захист, виходячи з того, що ситуація в Україні є такою, що дозволяє безпечно та тривале повернення тих, кому надано тимчасовий захист, або запропонувати Раді продовжити тимчасовий захист. до одного року.

З моменту прийняття Директиви 2001/55/ЄС було створено декілька агенцій Союзу або посилено повноваження тих, що були створені раніше. У цьому контексті Комісія повинна співпрацювати з Європейським агентством прикордонної та берегової охорони (Frontex), Агентством Європейського Союзу з надання притулку та Агентством Європейського Союзу зі співробітництва з правоохоронними органами (Європол), щоб тримати ситуацію під постійним моніторингом та огляд. Крім того, Frontex, Європейське агентство з питань притулку (EUAA) та Європол повинні надавати оперативну підтримку державам-членам, які звернулися за допомогою, щоб допомогти їм упоратися з ситуацією, у тому числі для цілей застосування цього рішення.

Якщо говорити за зміни в німецькому законодавстві варто зауважити, що від землі до землі Німеччини деякі рішення та закони можуть мати зміни та відрізнитись один від одного, але спільні ознаки все ж лишаються. Так, на основі результату голосування ЄС, Німеччина вирішила приймати біженців України які мають українське громадянство за §§ 24 Законом про перебування іноземців (нім. §§ 24 AufenthG). З цим дозволом на проживання також є права на пільги у разі відсутності фінансової спроможності. Обсяг фінансування базується на Законі про пільги для шукачів притулку (нім. AsylbLG).

Громадяни України мають право на тимчасове перебування в Німеччині без візи максимум протягом 90 днів. Для перебування на більш тривалий термін постраждалі до 23 травня 2022 року згідно з постановою Федерального міністерства внутрішніх справ і батьківщини були звільнені від вимоги мати дозвіл на тимчасове перебування, тому їм поки не потрібен дозвіл на проживання для легального перебування в Німеччині («Перехідна постанова про перебування прибулих з України» від 07.03.2022 р.). Перехідна постанова МВС про перебування прибулих з України звільняє поки що до 23.05.2022 р. від вимоги мати дозвіл на перебування не лише

українських біженців, а й усіх інших громадян, які проживали в Україні, а потім в'їхали в Німеччину.

Федеральний уряд Німеччини тимчасово послабив звичайні правила ввезення домашніх тварин. Власники повинні лише довести, що вони рятувались втечею з України. Причини і факти: Україна з огляду на сказ є так званою «третьою країною, яка не входить до переліку». Це означає, що для тварин потрібно подати заяву на в'їзд. Тепер достатньо, якщо тварини після в'їзду згодом будуть зареєстровані у ветеринарних установах.

Біженці з України на деяких землях Німеччини можуть безкоштовно користуватися місцевими поїздами та багатьма автобусними маршрутами. Відповідне розпорядження ухвалюють державні органи землі. Замінником квитка є паспорт або інший український документ, що посвідчує особу. Зараз це стосується Транспортного об'єднання Бремена/Нижньої Саксонії (VBN), Nordwestbahn та поїздів приватних компаній Metronome, Erixx та Enno. Deutsche Bahn також дозволила проїзд своїми потягами далекого сполучення для людей з України. На вокзалах є безкоштовні квитки «helpukraine», які також визнані в місцевому транспорті.

Наступні рішення від Берліна (23.03.2022) стосуються дітей, а саме їх розміщення до садочків. Відповідно до цих рішень дозволяється влаштовувати дітей навіть більше ніж можна, якщо вони мають громадянство України. А також інші аспекти перебування дітей та дошкільну освіту.

Отже, законодавство Німеччини зазнало деяких змін щодо забезпечення українців, а саме спрощення багатьох процедур (в'їзд, перебування, в'їзд з тваринами, влаштування на роботу, навчання тощо). Усе це було введено після ухвалення Рішення ради виконання Європейського Союзу від 4 березня 2022 року. А саме забезпечення українців відрізняється в залежності від земель Німеччини, на яких ті перебувають.

2. Проаналізувати правове становище українців в обраній країні (права, обов'язки, гарантії):

Відповідно до документу, опублікованого Бундестагом, особам, які не мають громадянства Євросоюзу або громадянства Ісландії, Ліхтенштейну, Норвегії або Швейцарії, для тривалого легального перебування в Німеччині необхідне дозвіл. Цей дозвіл називається "підстава для перебування" ("Aufenthaltstitel"). У зв'язку з особливою ситуацією в Україні до цього правила внесено виняток: для цього Федеральне міністерство внутрішніх справ видало урядове розпорядження, відповідно до якого військові біженці з України тимчасово звільняються на території країни від необхідності наявності підстави для перебування (Aufenthaltstitel). Це розпорядження набуло чинності 9 березня 2022 р., проте застосовується постфактум вже починаючи з 24 лютого 2022 р. Це розпорядження має полегшити відповідним особам в'їзд та перебування в країні, а також дати біженцям можливість і необхідний час для отримання дозволу на перебування на території країни, тим самим убезпечивши їх від ситуації нелегального перебування. Відповідно до згаданого урядового розпорядження на військових біженців з України як виняток не поширюється правило, що вимагає отримання візи перед в'їздом до країни для довгострокового перебування. Це означає наступне: у термін до 31 серпня 2022 р. (такий термін попередньо встановлений на даний момент) необхідно подати до компетентного відомства у справах іноземців заявку на видачу підстави для перебування (Aufenthaltstitel) відповідно до § 24 «Надання права на перебування для тимчасового захисту закону про перебування іноземців та осіб без громадянства (AufenthG)».

Весь процес поділяється на чотири послідовні етапи: первісна реєстрація та (у разі отримання соціальної допомоги) розподіл у певне місто, постановка на облік за адресою місця проживання в місті призначення та подання заявки на підставу для перебування (Aufenthaltstitel). Для всього Євросоюзу і, зокрема, для Німеччини діє, щонайменше, таке правило: громадяни України з біометричним паспортом можуть 90 днів (у сумі для всіх шенгенських країн) вільно перебувати в Європейському Союзі або

переміщатися в межах Євросоюзу. У цьому разі початкова реєстрація у Німеччині спочатку не є обов'язковою. Однак з того моменту, як військові біженці з України клопotaють у Німеччині про державну підтримку у вигляді надання житла, харчування або соціального забезпечення, вони повинні зареєструватися. Щоб зареєструватися та отримати державну підтримку, просять звертатися до установи тимчасового розміщення біженців за місцем вашого знаходження або в поліцію. Якщо є намір користуватися соціальною допомогою і немає приватного та довгострокового житла, то направляють у певне місце проживання. Лише тут ви можете подати заявку на підставу для перебування (Aufenthaltstitel). Компетентні установи цього міста або муніципалітету будуть тими організаціями, які вирішуватимуть про соціальне забезпечення та видачу підстави для перебування (Aufenthaltstitel).

Реєстрація при в'їзді до країни не є клопотанням про надання притулку. Для ініціації процедури надання притулку необхідно подати клопотання про надання притулку у відповідальне представництво федерального відомства у справах міграції та біженцям. Тому для забезпечення права на перебування або для використання соціальної допомоги подавати клопотання про надання притулку не потрібно.

Подавати заявку на отримання притулку (Antrag auf Asyl) українцям не треба. Робити це навіть не рекомендується: це дуже складна і довготривала процедура, протягом якої заявники обмежені у праві на пересування по Німеччині і не мають права працювати. Натомість українці можуть за максимально спрощеною процедурою отримати тимчасовий захист з огляду на бойові дії на батьківщині на один рік з можливістю подовження до трьох років. Підставою є § 24 Закону про правовий статус іноземних громадян (нім. Aufenthaltsgesetz). Подавати заяву на отримання тимчасового захисту можна одразу після прибуття до Німеччини.

Українці зазвичай потрапляють у так звані первинні приймальні установи, де мусять перебувати до завершення розгляду свого клопотання, але зазвичай не довше 18 місяців. Їх розподіляють по усій території

Німеччини пропорційно до щільності населення - за розміщення біженців відповідає міська та районна влада. У Pro Asyl зазначають - на практиці це призводить до того, що в залежності від федеральної землі та комуни шукачі притулку живуть в притулках чи окремих квартирах, отримують готівку чи набори продуктів, базове лікарське забезпечення чи розраховують лише на невідкладну медичну допомогу. Зазвичай мешканці первинних приймальних установ та притулків для біженців мають право на задоволення своїх "базових потреб": харчування, проживання, опалення, одяг, гігієнічні, медичні та побутові товари. Вони також можуть розраховувати на лікування та допомогу при народженні дитини і "кишенькові гроші" з розрахунку у приблизно 150 євро на одну особу на місяць. Якщо речова допомога не надається і людина не мешкає у гуртожитку, наданому соціальними службами, вже починаючи з березня, соціальні служби громади проживання мають виплачувати кожному дорослому, якщо він проживає окремо 367 євро на місяць (по 330 євро, якщо біженець мешкає з чоловіком або дружиною). Дорослі віком до 25 років, які мешкають з батьками - 294 євро. Підлітки 14-17 років - 326 євро, діти від 6 до 14 років - 326 євро, до шести років - 249 євро. Заява на отримання соціальної допомоги біженцям подається до відомства із соціальних питань при громаді проживання (Sozialamt). Ці виплати надаватимуться протягом перших 18 місяців.

Також українцям дозволено працювати в Німеччині з дозволом на перебування для тимчасового захисту. Проте перед цим діяльність, яка приносить дохід, має бути дозволена відомством у справах іноземців. Відомство у справах іноземців вже при видачі дозволу на тимчасове перебування впише в підставу для перебування, що трудова діяльність дозволена, навіть якщо у вас ще немає конкретного передбачуваного місця роботи. Це означає, що додатковий дозвіл на роботу від будь-якої іншої установи не потрібен. Відомства у справах іноземців вже під час подання заявки видадуть так звані тимчасові посвідчення на легальне перебування в країні (Fiktionsbescheinigung). Ці посвідчення тимчасово замінюють собою

право на перебування до видачі самої підстава для перебування (Aufenthaltstitel). У «тимчасовому посвідченні на легальне перебування в країні» відомство у справах іноземців зробить позначку «Дозволено іяльність, яка приносить дохід». Таким чином, вже з цим тимчасовим посвідченням на легальне перебування можна вести в Німеччині самостійну комерційну діяльність або працювати як найманий працівник.

Крім того, особи, які мають дозвіл на перебування (Aufenthaltserlaubnis) у Німеччині з метою тимчасового захисту, можуть отримати в агентствах зайнятості консультаційні послуги та допомогу у працевлаштуванні відповідно до Кодексу соціального забезпечення SGB III.

Міграційні консультаційні центри за сприяння землі консультують і підтримують людей, які приїжджають з-за кордону. Вони часто є першим явочним пунктом як для нових іммігрантів, так і для людей, які живуть тут уже тривалий час. Консультаційні центри допомагають в разі питань проживання та соціального права, системи освіти та охорони здоров'я, вони сприяють долученню до освіти, навчання та професії, є посередниками та супроводжують у спілкуванні з органами влади та установами.

Тимчасовий захист надає наступні права:

- Права на проживання
- Доступ до житла
- Соціальна допомога
- Медична допомога, в тому числі психіатрична допомога та психологічна підтримка дітей
- Опіка над дітьми та підлітками без супроводу
- Доступ до освіти та/або професійної підготовки для дітей та підлітків
- Доступ до ринку праці (відповідно до політики країн ЄС на ринку праці)
- Доступ до банківських послуг, наприклад відкриття базового банківського рахунку
- Право на переїзд в іншу країну ЄС до видачі дозволу на проживання

- Право вільно пересуватися в країнах ЄС (інших, ніж країна ЄС, де Ви проживаєте) протягом 90 днів у межах 180-денного періоду після отримання дозволу на проживання в приймаючій країні ЄС.

Повноцінне медичне страхування матимуть лише працевлаштовані біженці. Біженцям, які не працюватимуть, у соціальних відомствах видають ваучери на медичні послуги, з якими можна звертатися до лікарів, або картки здоров'я (Gesundheitskarte). На відміну від повноцінного медичного страхування, біженці мають право на обмежений перелік медичних послуг. Йдеться передовсім про гостро необхідну, невідкладну допомогу. Якщо потрібні операції або інші складні послуги, вони можуть надаватися за попередньою заявою до соціального відомства.

Як тільки українці отримають тимчасовий захист від Німеччини, права, отримані внаслідок тимчасового захисту, є дійсними тільки в Німеччині, яка надала Вам дозвіл на проживання. Утім, українці мають право подорожувати в інші країни в межах ЄС протягом 90 днів у межах 180-денного періоду. Якщо українець змінює місце проживання і переїжджає в іншу країну ЄС, дозвіл на проживання в першій країні ЄС завершиться, і права там закінчаться. Нова приймаюча країна ЄС повинна надати тимчасовий захист і видати новий дозвіл на проживання. Важливо повідомити державні органи першої країни ЄС, що є намір переїхати до іншої держави-члена.

Незалежно від права на міжнародний захист, якщо людина жила в Україні і втекла від війни, вона повинні мати можливість перетнути кордон ЄС. Якщо людина може безпечно повернутися до країни постійного проживання, слід зв'язатися з відповідними органами або організаціями, які допоможуть повернутися. Для отримання допомоги на репатріацію слід звернутися до посольства/консульства України в Німеччині. Державні органи також можуть допомогти зв'язатися з посольством/консульством у разі виникнення проблем і можуть запропонувати допомогу у репатріації.

Отже, в Німеччині правове становище українців, які перебувають в країні є задовільним. Німеччина, як і інші країни ЄС, після реєстрації в країні

надає декілька видів допомоги – гуманітарну (забезпечення речами, житлом, грошовими виплатами тощо), а також допомогу у інтеграції (мовні курси, навчання, робота тощо). Також законодавство Німеччини захищає прибулих українців від порушень їх прав та надає можливості для комфортного тривалого перебування. А також не обмежує пересування українців по Німеччині, а також іншими країнами ЄС. Основною умовою отримання всіх вищеперерахованих благ потрібно отримати дозвіл на перебування (Aufenthaltstitel).

Висновок:

Отже, після проведеного пошуку і аналізу джерел можна зробити висновок, що Німеччина створила всі необхідні умови для тимчасового перебування там українців. Саме в цій роботі розглядався тимчасовий захист, який отримують українці в цій країні. Відповідно до прав, які надає тимчасовий захист входять майже всі базові, і не тільки, потреби людини у повному вигляді (право на перебування, доступ до житла, допомога матеріальна та медична чи гуманітарна, доступ до освіти і ринку праці).

Першим важливим документом, що закріпив спрощення процедур для українців та запровадження тимчасового захисту стало Рішення ради виконання Європейського Союзу від 4 березня 2022 року, щодо встановлення наявності масового припливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС. Це рішення чинне для всіх країн, що є в складі Європейського Союзу, Німеччина в їх числі. Для розуміння наступних документів варто сказати, що німецьке законодавство може мати індивідуальні зміни на кожній з земель, але спільні аспекти все ж є. Як, наприклад, дозвіл для тривалого легального перебування в Німеччині називається "підстава для перебування" ("Aufenthaltstitel"). Її отримання є обов'язковим для легального перебування в країні і отримання відповідної допомоги.

Тож, українці мають задовільне правове становище в Німеччині, завдяки ряду нововведень та спрощень у законодавстві. Українці отримують не тільки гуманітарну допомогу, а і фінансову допомогу, можливість вчитись або працювати, орендувати або безкоштовно мати житло, що створює комфортні умови для тривалого перебування і розвитку потенціалу.

Використані джерела:

1. United Nations High Commissioner for Refugees. (2022). Ukraine Situation: Refugees from Ukraine across Europe - 2022-05-05. <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/92580>
2. COUNCIL IMPLEMENTING DECISION (EU). (04.03.2022). Establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3A0J.L_.2022.071.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2022%3A071%3ATOC
3. Мої права за кордоном. (2022). Юридична допомога українцям, які виїхали за межі України через війну з рф. <https://t.me/zakordonomkibenko>
4. Перехідна постанова про перебування прибулих з України. (07.03.2022).
5. BMEL. (28.02.2022). Einreise mit Heimtieren aus der Ukraine - vorübergehend erleichterte Bedingungen. <https://www.bmel.de/DE/themen/tiere/haus-und-zootiere/einreise-heimtiere-ukraine.html>
6. Jugendamt Pankow, FD 5, Informationen Ukraine-Geflüchtete, Stand 24.03.2022.
7. Berlin. (23.03.2022). Senatsverwaltung für Bildung, Jugend und Familie. <https://www.berlin.de/sen/bjf/>

8. Федеральне відомство з питань міграції та біженців. (20.04.2022). Запитання та відповіді про в'їзд з України та перебування в Німеччині. https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/AsylFluechtlingsschutz/faq-ukraine-ukr.pdf?__blob=publicationFile&v=3
9. Допомога ЄС Україні. (2022). Інформація для людей, які тікають від війни в Україні. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/information-people-fleeing-war-ukraine_uk
10. Олександр Голубов. (10.09.2021). Біженці в Німеччині: де і як довго перебувають, які кошти отримують. <https://www.dw.com/uk/bizhentsi-v-nimechchyni-de-i-yak-dovho-perebuvaiut-yaki-koshty-otrymuiut/a-59145027>
11. Євген Тейзе. (14.03.2022). Біженці з України у Німеччині: як оформити документи, які соціальні гарантії. <https://www.dw.com/uk/bizhentsi-z-ukrainy-u-nimechchyni-yak-oformyty-dokumenty-yaki-sotsialni-harantii/a-61100748>